

برگزاری میز گردی با موضوع اصلاح قانون کار در دانشگاه تهران

با هدف بررسی ابعاد اقتصادی و حقوقی لایحه اصلاح قانون کار، دوشنبه ۲۷ دی‌ماه، میزگردی با حضور علی‌رضا محجوب، محمدمالجوو علی خدایی برگزار می‌شود. ساعت شروع این میزگرد ۱۷ اعلام شده و محل آن نیز دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران در خیابان کارگر شمالی، مقابل بیمارستان دکتر شریعتی است.
گفتنی است لایحه اصلاحی قانون کار هم‌اینک در مجلس شورای اسلامی منتظر تصمیم‌گیری نمایندگان درباره بررسی یا بازگرداندن آن به هیئت دولت است. دولتمردان می‌گویند این لایحه در زمان دولت گذشته به مجلس رفته و در مقابل کارگران نیز از آن جهت که نظرات شرکای اجتماعی در آن لحاظ نشده، استانداردهای روابط کار را تعیین نکرده و با حقوق بنیادین کار مغایرت دارد، خواهان عودت آن توسط دولت شده‌اند.

یکشنبه ● ۲۶ دی ۱۳۹۵ ● شماره هشتاد و هشت

ا ت ی v ع ه ن و

ویس‌شده

یادنامه آیت‌الله‌هاشمی‌رفسنجانی



عکاس: علیرضا نقوی

او مدافع تحرک اجتماعی کارگران بود

حسین کمالی، دبیر کل حزب اسلامی کار و وزیر کار در دولت‌های پنجم تا هفتم، از رویکردها و سیاست‌های

آیت‌الله‌هاشمی در قبال جامعه کارگری می‌گوید

حسین کمالی از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۶ وزیر کار و امور اجتماعی دولت آیت‌الله‌هاشمی رفسنجانی بود. در کابینه اول سیدمحمد خاتمی هم این سمت را حفظ کرد و در کابینه دوم دولت اصلاحات، قائم‌مقام وزیر کار شد. بعد از پایان دولت اصلاحات هم به مجمع تشخیص مصلحت نظام رفت و در آنجا به‌عنوان مشاور اجتماعی آیت‌الله هاشمی با ایشان همکاری کرد. در تمام این سال‌ها چه به‌عنوان دبیرکل خانه کارگر و چه به‌عنوان دبیرکل حزب اسلامی کار ارتباط نزدیکی با جامعه کار و تولید کشور داشت. بعدازظهر روز جمعه ۲۴ دی‌ماه، در دفتر کارش در طبقه سوم ساختمان حزب اسلامی کار با او دربارۀ سال‌های همکاری با آیت‌الله‌هاشمی و سیاست‌ها و دیدگاه‌های ایشان در خصوص جامعه کارگری و فضای کار و سازندگی کشور صحبت کردیم.

از بخش‌هایی که با ایشان به‌خوبی همراهی نمی‌کردند، با آسیب

مواجه شد. به‌ویژه اینکه برخی سیستم‌های حمایتی، همگام با توسعه اقتصادی نتوانستند به وظایف خود عمل کنند. اصلاح ساختار اقتصادی، شفاف‌سازی اقتصادی، برنامه‌های تعدیل و... اگر در زمینه حقوق و دستمزد و حمایت‌های اجتماعی با مانع روبه‌رو نمی‌شد، عدالت اجتماعی بیشتر خود را نشان می‌داد. اما کسانی که یکسویه‌نگر بودند و تنها بخشی از کار را جلو می‌بردند و به مردم و جامعه کارگری کم‌توجه بودند باعث ایجاد مشکل شدند.

■ با وجود برخی ناهمراهی‌ها، چقدر کارنامه عدالت اجتماعی دولت‌های آقای هاشمی را در نهایت موفق ارزیابی می‌کنید؟

توجه داشته باشید که قانون پرداخت مقرری بیکاری در سال پایانی دولت ایشان به تصویب رسید. منتها نگذاشتند به اجرا برسد و در مجلس متوقف ماند. افزایش حقوق و دستمزد در تمام سال‌های ریاست‌جمهوری آقای هاشمی به شکل واقعی اجرا شد و مزد حقیقی به کارگران داده شد. یعنی اضافه بر میزان تورم، درصد مجزایی هم افزایش دادند. فقط یک سال که تورم خیلی بالا رفته بود نتوانستیم افزایش واقعی داشته باشیم، چون می‌ترسیدیم که واحدهای تولیدی، کارگران را تعدیل کنند. در دوره ایشان، مراکز فنی‌وحرفه‌ای چنان رشد کرد که باورکردنی نبود. وقتی ما کار را شروع کردیم در کل کشور پنج کامپیوتر در مرکز تربیت مربی کرج وجود داشت اما وقتی دولت ایشان کارش را پایان داد در روستاها هم مراکز فنی‌وحرفه‌ای داشتیم. آقای هاشمی به ساخت مراکز فنی‌وحرفه‌ای بودجه‌های میلیاردی اختصاص داد چون اعتقاد داشت نیروی کار

باید به نیروی متخصص تبدیل شود. ورزگاه‌ها و مراکز متعدد ورزشی ساخته شدند. برای اینکه کارگرها به یک ابزار اجرایی صرف تبدیل نشوند بحث تفریح و رفاه آن‌ها وسیعاً مورد توجه قرار گرفت. خانه‌های بهداشت کارگران با دستور ایشان راه‌اندازی شد. نگاه آقای هاشمی به نیروی کار نگاهی ابزاری نبود که فقط کار کنند. به فکر پیشرفت و بالندگی این طبقه از جامعه بود. مرکز نگهداری از کودکان معلول کارگران با حمایت ستقیم ایشان راه‌اندازی شد. مرکز زعفرانیه که توسط ایشان افتتاح شد هنوز هم فعال است.



کتیبنو | ۰۷

آمده بودم و اعتقاد داشتم باید تشکل‌های کارگری را قدرتمند کرد. هم کارگر کارخانه بودهام و هم مدیر کارخانه. به تشکل‌های کارگری به‌عنوان رابطی برای گفت‌وگوی سریع‌تر و بهتر با جامعه نگاه می‌کردیم. در دوره سازندگی، با وجود سرعت زیاد برنامه‌های توسعه، به دلیل همین رابطه مستقیم نمایندگان کارگری با دولت، آسیب‌ها به حداقل رسید. اعتماد زیادی بین دولت و تشکل‌های صنفی وجود داشت. تنظیم روابط کار با تکیه بر نقش آن‌ها انجام می‌شود. ما انجمن‌های صنفی را وارد قانون کار کردیم. آقای هاشمی هم از این موضوع حمایت کردند.

■ تنظیم سراوده کارگر – کارفرما یکی از دغدغه‌های همیشگی فضای کار و تولید است. سیاست آقای هاشمی چقدر در برابر کلیشه‌ای که در جامعه در باره این سیاست شکل گرفته و مبتنی بر توجه بیشتر دولت سازندگی به صاحبان سرمایه است، واقعیت دارد؟

ایشان همیشه میانه‌رو و معتدل بودند. هیچ‌وقت جانب کارگران را به‌خاطر منافع کارفرمایان رها نکرد. اگر کارگران هم حرف یا خواسته‌ای داشتند که ممکن بود به فضای کار لطمه بزند یا آن‌ها گفت‌وگو می‌کرد تا به خاطر منافع کشور این خواسته‌ها را کنار بگذارند. ایشان از معبود روحانیونی بودند که اقتصاد را خوب می‌شناختند. مبانی علم اقتصاد را می‌فهمیدند. مفهوم رقابت اقتصادی را درک می‌کردند و به آن اعتقاد داشتند. این اشراف باعث شده بود که تأکیدشان بر تولید سود و ثروت اقتصادی باشد تا همه منتفع شوند. اعتقاد داشتند با تولید است که کارفرما سود می‌کند و کارگر هم می‌تواند کار و حقوق خوب داشته باشد و از آن طرف دولت هم مالیات بگیرد و آموزش بچرخد. به این دلیل بود که به اقتصاد سازنده و مزیت رقابتی اعتقاد داشتند. اتفاقاً تأکید داشتند که با کار و تولید ثروت، کارگران دچار تحرک اجتماعی شوند و از یک موقعیت به موقعیت بهتری ارتقا پیدا کنند. برای نمونه وقتی به ایشان گزارش می‌دادیم که فالان تعداد از فرزندان کارگران که در آموزشگاه‌های ویژه درس خوانده‌اند با رتبه‌های خوب وارد دانشگاه شده‌اند، اشک در چشمانشان جمع می‌شد.

■ مهم‌ترین میراث آیت‌الله‌هاشمی را در حوزه کار و بیمه‌های اجتماعی چه می‌دانید؟

کارهای بسیاری انجام شد. همین شستا (شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی) که برای مدیریت منابع تامین اجتماعی راه افتاد به توصیه ایشان بود. اکثر قوانین و مقررات کار و تامین اجتماعی در دوره ایشان نوشته یا بازنگری شد. قانون بیمه بیکاری، قانون اشتغال معلولان، قانون حفاظت فنی و بهداشت کار در دوره‌ای که ایشان در مجلس بودند تصویب شدند. در دوره ریاست‌جمهوری ایشان هم تعاونی‌های کارگری با زمین‌هایی که دولت در اختیار آن‌ها گذاشت شهرک‌های کارگری ساختند. حمایت‌های ویژه‌ای می‌کردند. راهی که می‌رفتند راه توسعه و پیشرفت کشور و راهی مردمی بود. یادم می‌آید هنگامی که مجتمع فولاد مبارکه را افتتاح می‌کردند انکار داشتند پرواز می‌کردند. نمی‌دانید چه شغفی داشتند. همیشه آمار و ارقام ساخت‌وسازها و پیشرفت‌ها را از چندین کانال داشت. امکان نداشت موضوعی را بدون آمار و ارقام و درصد قبول کند.

■ آخرین باری که آقای هاشمی را دیدید چه زمانی بود؟ و آیا در حوزه کار و تولید موضوعی بود که اعتقاد داشته باشند در دوره‌شان نتوانسته‌اند آن گونه که باید آن را به سرانجام برسانند؟ اصلا به میراث خود در این حوزه چطور نگاه می‌کردند؟

دو سه روز قبل از فوت ایشان بود که با هم صحبت کردیم. ایشان کاملاً می‌دانستند که چه کارهایی انجام داده‌اند. هیچ کاری را بدون برنامه انجام ندادند که بعدها بخواهند در مورد آن شک کنند. من رابطه خیلی نزدیکی با ایشان داشتم. تنها چیزی که فکر می‌کرد می‌توانست کامل‌تر و بهتر از این باشد همان ساخت‌وساز کشور بود. فکر می‌کرد هنوز می‌توان کارهای بیشتری انجام داد. یکی دو باری هم که در سال‌های اخیر نامزد ریاست‌جمهوری شد فقط به این دلیل بود که فکر می‌کرد باید کارهای بیشتری در این زمینه انجام دهد.

■ مهم‌ترین ویژگی شخصیتی‌شان را چه می‌دانید؟

سعه‌صدر. یکبار در یکی از جلسات هیئت دولت، ایشان به‌صراحت گفت کسانی که با برنامه‌هایی که تدوین شده مخالف هستند بهتر است از کابینه بروند. پرسیدند کسی هست که مخالف باشد. من گفتم مخالفم. به من وقت دادند که صحبت کنم و دلیل بیاورم. اما بعد رأی‌گیری و برنامه تصویب شد. پیش ایشان

رفتم که بگویم من استعفا می‌دهم. آقای دکتر معین گفت از قول من هم بگویید چون من هم مخالف بودم و رأی ندادم. به آقای هاشمی گفتم ما دو نفر رأی ندادیم. استعفا بنویسیم برویم دیگر؟ گفتند فکر می‌کنید چون من این حرف را زده‌ام الان لایج‌بازی می‌کنم و مصر می‌شوم که شما بروید. بمانید و کارتان را بکنید. حتی اگر مخالف من و ایده من هستید مهم این است که این برنامه را درست اجرا کنید. سعه‌صدر و بزرگ‌منشی و دربادلی عجیبی داشت.

اصلاح ساختار

اقتصادی،

شفاف‌سازی

اقتصادی،

برنامه‌های تعدیل

و... اگر در زمینه

حقوق و دستمزد

و حمایت‌های

اجتماعی با مانع

روبه‌رو نمی‌شد،

عدالت اجتماعی

بیشتر خود را

نشان می‌داد

■ یکی از نکات مثبت فضای کار در آن زمان قوی شدن و به صحنه آمدن تشکل‌های کارگری و کارفرمایی بود. نکته‌ای که بعدها به این تشکل‌ها شد و آن‌ها را به حاشیه راند در آن زمان وجود نداشت. آقای هاشمی چه نگاهی به فعالیت‌های سندیکایی و کارگری داشتند؟

اول اینکه در رابطه با شورا‌های اسلامی کارگری که در دوره مسئولیت ایشان در مجلس شکل گرفت حمایت‌های بسیار زیادی از طرف آقای هاشمی شد. بعد اینکه خود من از بطن جامعه کارگری

• یادداشت دو •

• مهدی کرباسیان •

حامی تامین اجتماعی و

نیروی کار بود

زندگی سیاسی آیت‌الله‌هاشمی رفسنجانی در سه مرحله قابل ارزیابی است. یک مرحله قبل از به‌پیروزی رسیدن جمهوری اسلامی است، مرحله دوم تا زمان ریاست‌جمهوری ایشان و طی دوران ریاست‌جمهوری و مرحله سوم از پایان دوران ریاست‌جمهوری است تا پایان حیات ایشان.

در دوره اول، مرور سوابق ایشان پیش از انقلاب نشان می‌دهد که یکی از استوانه‌های پیروزی انقلاب بدون شک شخص آیت‌الله‌هاشمی رفسنجانی بودند. ایشان در مقطع شکل‌گیری و پیروزی انقلاب جزو نزدیک‌ترین یاران امام خمینی (ره) بودند و هوش و ذکاوت بالای ایشان در ایجاد وحدت بین نیروهای انقلابی و حمایت مادی و معنوی از نیروهای انقلابی کم‌نظیر بود. بعد از انقلاب هم یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌هایبنی فرماندهی کل قوا را به ایشان واگذار کردند و ایشان نیز جنگ را با درایت خاص خودشان مدیریت کردند. از دوره ریاست‌مجلس و نهایتاً ریاست‌جمهوری ایشان دو خاطره نزدیک و تأثیرگذار دارم. بنده از قائم‌مقامی بنیاد مستضعفان به وزارت نفت رفته بودم و معاون وزیر نفت وقت بودم. می‌دانیم که درنتیجه بمباران‌های وسیع عراق، پالایشگاه‌های ما خصوصاً پالایشگاه آبادان خسارت‌های زیادی دیده‌بود و خطوط لوله و صادرات دچار مشکل و تولید نفت دچار وقفه شده و به زیر ۲ میلیون بشکه سقوط کرده بود. خزانه خالی بود و پشتوانه ارزی مناسبی هم نداشتیم. یادم هست که اولین کاری که ایشان کردند پیش‌بینی پروژه‌ای در حوزه نفت بود که به سبب آن قرار بود به یک میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه افزایش تولید برسیم. ایشان به طور ویژه و شخصا روزانه کار ما را در وزارت نفت و پیشبرد این پروژه رصد می‌کردند و اگر نیاز به کمک و همکاری داشتیم به‌موقع جلسه‌ای برگزار می‌کردند و دستورهای لازم را می‌دادند تا بدون نگرانی به کارمان ادامه دهیم. آن زمان توانستیم با حمایت‌های ایشان و تلاش کارکنان صنعت نفت، تولید نفت را به حدود ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه برسانیم و صادرات نفت را تسهیل کنیم. خوشبختانه با حمایت‌های شخص ایشان و بدون کمک گرفتن از بانک‌های کشورهای خارجی برای کشور درآمد مناسبی ایجاد شد.

خاطره دوم مربوط به سال‌های ۷۴ تا ۷۶ است که بنده افتخار داشتم با مصوبه هیئت‌وزیران مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی شوم. آن شش سال مدیریت سازمان تامین اجتماعی از دوران‌هایی بود که با حمایت آقای هاشمی و نیز حمایت‌های کارگران و بیمه‌شدگان و همراهی کارفرمایان و تلاش پرسنل خدم سازمان تامین اجتماعی، تحولات وسیعی در تامین اجتماعی شکل گرفت. با همه کاستی‌های عیانی که کشور با آن‌ها دست‌به‌گریبان بود، تامین اجتماعی در آن مقطع توانست وظایف خطیر خود را انجام دهد و کاستی‌هایی که در رابطه با حمایت‌های درمانی بود برطرف کند و موفق شد در آن زمان رضایت نسبی بیمه‌شده‌ها و خانواده‌هایشان را کسب کند. در کنار آن توانستیم شستا را ایجاد کنیم و با حمایت ویژه آیت‌الله هاشمی شرکت‌ها و اموال خوبی را در قبال مطالبات سازمان تامین اجتماعی از دولت بگیریم. آقای هاشمی شخصا این موضوعات را دنبال می‌کردند و به سرانجام می‌رساندند.

یکی از حمایت‌های ویژه ایشان از حقوق بیمه‌شدگان، کمک به پرداخت بدهی‌های دولت به سازمان تامین اجتماعی بود. به یاد دارم در روزهای نخست مدیریت بر سازمان تامین اجتماعی در جلسه‌ای حضوری، طی گزارشی از وضعیت سازمان تامین اجتماعی، رقم طلب‌های سازمان از مجموعه دولت را عنوان کردم. در آن مقطع آیت‌الله هاشمی رفسنجانی به سازمان برنامه‌بودجه ابلاغ کردند که طلب سازمان را در بودجه سال ۷۱ لحاظ و به سازمان پرداخت کنند. متأسفانه سازمان برنامه به دلیل کسری بودجه و نقیذبگنی مخالفت کرد و آن را در لایحه بودجه قرار نداد. لذا در مجلس و با حمایت نمایندگان توانستیم این بودجه را تصویب کنیم. یادم هست مدیر سازمان برنامه‌بودجه وقت شکایت من را به آیت‌الله هاشمی رفسنجانی برده و گفته بود که ایشان خلاف نظر دولت، بندی را در لایحه بودجه گنجانده است طی ایشان مثل همیشه پاسخ این گلایه را با توجه به حمایتی که لازم می‌انداستند از نیروی کار و بیمه‌شدگان تامین اجتماعی به عمل آید داده بودند و از زینت من نیز که بهبود وضعیت صندوق تامین اجتماعی بود باخبر بودند. اگر در مجلس با هیئت دولت موردی بود که احیاناً منافع سازمان تامین اجتماعی و به تبع آن بیمه‌شدگان را تهدید می‌کرد ایشان فوری دستور می‌دادند که مرتفع شود. در همین راستا بنا به دستور ایشان، بنده در جلسات هیئت‌وزیران بدون حق رأی شرکت می‌کردم و عضو کمیسیون اجتماعی بودم و تقریباً در تمام تصمیم‌گیری‌های مهم حوزه تامین اجتماعی مداخله داشتم. همچنین هر سه ماه یکبار جلسات منظمی را ترتیب داده بودند تا برای ارائه گزارش و پاره‌ای توضیحات با ایشان دیدار داشته باشیم.

نظر ایشان این بود که در زمان بازسازی اقتصاد کشور و روند سازندگی باید مراقب فشاردهی باشیم که به طبقه کارگر وارد می‌شود و از این رو به‌شدت ...